DOMSTOLENS DOM
AF 12. NOVEMBER 1974 [1]

Alliance Nationale des Mutualités Chrétiennes og Institut National d'Assurance Maladie Invalidité mod Thomas Rzepa (anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Tribunal du Travail de Mons)

Sag 35/74

Sammendrag

1. *Social sikring af vandrende arbejdstagere — invaliditet — pension — forordning nr. 3, artiklerne 27 og 28 — analog anvendelse — ydelser — forholdsmæssig beregning — betingelse — sammenlægning af forsikringsperioder tilbagelagt under forskellige medlemsstaters lovgivning*

   (Rådets forordning nr. 3, artikel 6, stk. 2, artikel 27 og artikel 28)

2. *Social sikring af vandrende arbejdstagere — invaliditet, alderdom og død — ydelser — forskud der kan kræves tilbagebetalt — forældelse — anvendelse af national ret*

   (Rådets forordning nr. 4, artikel 34, stk. 3)

1. En analog anvendelse af artiklerne 27 og 28 i forordning nr. 3 på de tilfælde, der er omhandlet i artikel 26, stk. 1, vil indebære, at forholdsmæssig beregning af ydelserne kun kan finde sted, hvis det forud har været nødvendigt for at opnå ret til pension at sammenlægge de perioder, som er tilbagelagt under forskellige medlemsstaters lovgivning.

2. Da artikel 34, stk. 3 i forordning nr. 4 omhandler bestemmelserne i den nationale sociallovgivning og udfylder disse, henhører de ydelser, der er udbetalt på dette dobbelte grundlag, ikke kun under fælleskabsretten, hvorfor spørgsmålet om forældelse samt om den frist, der i givet fald gælder, skal løses i henhold til den nationale sociale lovgivning.

I sag nr. 35/74

angående en anmodning, som i henhold til EØF-traktatens artikel 177 af Tribunal du Travail, Mons, er indgivet til Domstolen for i den sag, som verserer for den nævnte ret mellem på den ene side

1 — Processprog: Fransk.

1. ALLIANCE NATIONALE DES MUTUALITÉS CHRÉTIENNES

og

2. INSTITUT NATIONAL D'ASSURANCE MALADIE INVALIDITÉ

og på den anden side

THOMAS RZEPA

at opnå en præjudiciel afgørelse om forældelse inden for lovgivningen om social sikring af arbejdstagere, der flytter inden for Fællesskabet,

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af: præsidenten, R. Lecourt, afdelingsformændene, C. Ó Dálaigh og Mackenzie Stuart (refererende), dommerne, A. M. Donner, R. Monaco, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, H. Kutscher og M. Sørensen,

generaladvokat: A. Trabucchi
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

Forelæggelseskendelsen og de i henhold til artikel 20 i statutten for EØF-Domstolen afgivne indlæg kan sammenfattes således:

I — Faktiske omstændigheder

Rzepa, der er af polsk afstamning men har været anerkendt som FN-flygtning indtil den 31. oktober 1959, har været berettiget til invalidepension i Belgien og Tyksland.

Den belgiske lovgivning vedrørende invalidepension er nævnt i bilag F til forordning nr. 3 og indplaceret under type A., dvs. som en ydelse, der i princippet beregnes uafhængigt af de tilbagelagte perioder, mens den tyske lovgivning hører til type B.

Sagsøgte blev som følge af sygdom erklæret uarbejdsdygtig den 9. januar 1953, på hvilket tidspunkt han var undergivet den belgiske lovgivning og tilknyttet Alliance Nationale des Mutualités Chrétiennes, som har understøttet ham indtil den 31. december 1959.

Den 1. januar 1960 blev Rzepa optaget i en særlig pensionsordning for belgiske minearbejdere.

Først ved anmodningen om en invalidepension inden for rammerne af den særlige ordning for minearbejdere fik det tyske organ, Bundesknappschaft i Aachen, forelaget Rzepas sag.

Da Alliance Nationale des Mutualités Chrétiennes blev underrettet om den tykse ydelse, gav dette organ, som inden for den samme periode regelmæssigt havde understøttet Rzepa i henhold til belgisk lovgivning, udtryk for den opfattelse, at det fejlagtigt havde udbetalt Rzepa et beløb svarende til det beløb, som korrekt var blevet udbetalt af den tyske institution.

I den sag, som Allinande Nationale har anlagt til tilbagebetaling af ovennævnte beløb, har denne institution anført, at beløbet kun udgjorde et forskud for perioden fra 1. januar 1959 til 31. oktober 1959, og at det efter institutionens opfattelse i henhold til artikel 34, stk. 3 i forordning nr. 4 kan kræves tilbagebetalt i det omfang, det overstiger den forholdsmæssige del af invalidepensionen, som faktisk skyldes af Belgien.

Artikel 34, stk. 3 bestemmer følgende: »Inden fastsættelsen af ydelsen i henhold til forordningens artikler 26 til 28 skal den behandlende institution, såfremt sagen må antages at trække ud, udbetale et forskud, der kan kræves tilbagebetalt, og som beregnes på grundlag af størrelsen af den ydelse, som skulle have været udbetalt efter den af nævnte institution anvendte nationale lovgivning under hensyn til forordningens bestemmelser«.

Rzepa er ikke blevet informeret om den midlertidige karakter af den nævnte ydelse, hvilket Alliance Nationale des Mutualités Chrétiennes i øvrigt ikke anser for nødvendigt.

Efter at indsigelsen om, at sagsanlægget er forældet, hvortil der efter belgisk socialret kræves en frist på to år, er blevet fremført mod tilbagesøgningskravet, har Institut Nationale d'Assurance Maladie Invalidité ved stævning af 2. maj 1973 interveneret ved Tribunal du Travail, Mons, og har heri bestridt, at national ret kan anvendes i det foreliggende tilfælde, da de pågældende forskud ikke var blevet udbetalt efter belgisk lovgivning men i henhold til fællesskabsretten.

Tribunal du Travail, Mons, besluttede ved kendelse af 2. maj 1974 at udsætte sagen og stille Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

1. Hvilken forældelsesfrist finder anvendelse i fællesskabsretten?
2. Fra hvilket tidspunkt løber denne forældelse?
3. Hvilke retsakter afbryder forældelsen?

Forelæggelseskendelsen blev registeret på Domstolens justitskontor den 24. maj 1974.

Rzepa, repræsenteret af advokat D. Rossini, og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, repræsenteret af sin juridiske rådgiver, Norbert Koch, som befuldmægtiget, har indgivet skriftlige indlæg i henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige behandling uden forudgående bevisførelse.

II — Skriftlige indlæg

Rzepa, der støtter sig på artikel 53, stk. 4 i forordning nr. 3 hævder, at den belgiske forsikrer ikke har ret til at ændre hans rettigheder — som er erhvervet før forordning nr. 3's ikraftræden — uden en anmodning fra ham indgivet inden

for en frist af 2 år fra forordningens ikrafttræden, og en sådan anmodning har ikke været indgivet.

For så vidt angår de præjudicielle spørgsmål, er Rzepa af den opfattelse, at man, hvis forældelsesfristerne i belgisk ret ikke kan anvendes, fordi det drejer sig om forskud, der kan kræves tilbagebetalt i henhold til artikel 34, stk. 3 i Rådets forordning nr. 4, indledningsvis skal afgøre, hvad der skal forstås ved forskud, der kan kræves tilbagebetalt.

Ifølge Rzepa kan man ikke karakterisere en ydelse, som er blevet udbetalt, skønt retten alene eksisterede på grundlag af forsikringsperioder, der var tilbagelagt under en medlemsstats lovgivning, og uden modtageren nogen sinde er blevet underrettet om denne ydelses foreløbige karakter, som et forskud, der kan kræves tilbagebetalt. Hertil måtte det kræves, at debitorinstitutionen udtrykkeligt havde henledt forsikringstagerens opmærksomhed på ydelsens foreløbige karakter, således som det i øjeblikket er foreskrevet, — artikel 45, stk. 4 i forordning nr. 574/72, og at den samtidig ligeledes havde underrettet de kompetente institutioner i de andre medlemsstater herom og anmodet dem om at forbeholde den de beløb, som måtte være ydet.

Som konklusion foreslår Rzepa, at Domstolen besvarer spørgsmålene fra den belgiske Tribunal du Travail på følgende måde:

Når modtageren af en ydelse ikke fra den første udbetaling udtrykkeligt er blevet informeret om, at de fordele, som er tilstået ham har en foreløbig karakter og som følge heraf kan blive beskåret, og når debitorinstitutionen ikke i tide har anmodet den kompetente institution i den anden stat om at forbeholde sig beløb svarende til de forskud, der kan kræves tilbagebetalt, kan de for meget udbetalte beløb ikke kræves tilbagebetalt.

I disse tilfælde kan man kun anvende de nationale lovgivningers forældelsesfrister.

Kommissionen har anført, at det indledende spørgsmål går ud på, om den belgiske forsikrer havde ret til at ændre den pågældendes rettigheder som følge af forordning nr. 3's ikrafttræden.

Efter Kommissionens opfattelse skulle den belgiske forsikrer foretage sammenlægning og forholdsmæssig beregning af den pågældendes rettigheder. Det drejer sig følgelig hverken om et fejlagtigt udbetalt beløb eller om et forskud, som kan kræves tilbagebetalt.

Kommissionen påberåber sig Domstolens retspraksis vedrørende anvendeligheden af artiklerne 27 og 28 i forordning nr. 3 og navnlig dommene i sagerne nr. 100/63 *Van der Veen,* Recueil 1964, s. 1111 og nr. 140/73 *Mancuso,* Sml. 1973, s. 1449, til støtte for, at den forholdsmæssige beregning af ydelserne kun må finde sted, hvis det for at tildele en rettighed har været nødvendigt på forhånd at sammenlægge de perioder, der er tilbagelagt under de øvrige lovgivninger.

Det fremgår imidlertid, at den pågældende fra starten af sin uarbejdsdygtighed har modtaget ydelser fra invalideforsikringen, som alene er opgjort og udbetalt i henhold til bestemmelserne i den belgiske lovgivning på området. Da retten til ydelsen allerede forelå, uden at det hertil var nødvendigt at sammenlægge de perioder, der var tilbagelagt under forskellige lovgivninger, var der ikke grund til at foretage en forholdsmæssig beregning fra den 1. januar 1959.

Kommissionen konkluderer vedrørende dette indledende spørgsmål, at den belgiske forsikrer ikke skulle foretage en ny beregning af ydelsen, og at det ikke er forskud, der kan kræves tilbagebetalt, i henhold til artikel 34, stk. 3 i forordning nr. 4, som nævnte forsikrer har udbetalt den berettigede i tiden fra 1. januar 1959 til den 31. oktober 1959, men ydelser svarende til en ret, som den pågældende havde i henhold til den belgiske lovgivning og til forordning nr. 3, således som denne er fortolket af Domstolen.

Vedrørende de præjudicielle spørgsmål bemærker Kommissionen, at traktatens artikel 51 ikke indeholder nogen bestem-

melse om harmonisering af lovgivningerne, og at den der fastsatte ordning som gælder ifølge forordningerne nr. 3 og 4 »i mangel af en fælles ordning af den sociale sikring«, hviler på en simpel samordning af de nationale lovgivninger: dom nr. 140/73 *Mancuso,* citeret ovenfor. Forordningerne har opretholdt adskilte ordninger, der medfører adskilte pengekrav i forhold til adskilte institutioner, over for hvilke modtageren besidder direkte rettigheder enten alene i henhold til national ret eller om nødvendigt i henhold til denne suppleret med systemet med sammenlægning af perioder i henhold til traktatens artikel 51: dom n. 2/67 — *De Moor,* Recueil 1967, s. 256.

Domstolen har ved fortolkningen af artikel 52 i forordning nr. 3 i sag nr. 44/65 *Hessische Knappschaft,* Recueil 1965, s. 1200, udtalt, at denne bestemmelse »ikke på nogen måde ændrer betingelserne og grænserne for ansvaret uden for kontraktsforhold, som alene forbliver undergivet den nationale lovregel«.

Kommissionen konkluderer, at artikel 34, stk. 3 ikke på nogen måde ændrer de forældelsesregler, der findes i national ret.

Forordning nr. 3's artikel 53, som findes i afsnit 5, overgangs- og slutningsbestemmelser, omhandler problemet om rettigheder, som de pågældende har erhvervet før forordningens ikrafttræden, og navnlig i stk. 3, problemet om en ydelse, som endnu ikke er udbetalt i det øjeblik, forordningen træder i kraft, og i stk. 4 muligheden for, at en pensionsmodtager på grundlag af forordningen kan anmode om en ændring af sin pension.

Artikel 53 bestemmer imidlertid nærmere i stk. 5: »Findes der i en medlemsstats lovgivning regler om præklusion eller om forældelse af retskrav, skal disse ikke komme til anvendelse i tilfælde, hvor der af pågældende gøres krav på rettigheder efter stk. 3 og 4 . . .«.

Det drejer sig her om en undtagelse, som kun bekræfter reglen om, at bestemmelserne i medlemsstaternes lovgivninger vedrørende præklusion og forældelse finder anvendelse på de pågældende undtagen i de tilfælde, som udtrykkeligt er nævnt i forordning nr. 3 og navnlig i artikel 53.

Hvis der ikke findes nogen udtrykkelig forældelsesregel i fællesskabsretten, er der ingen forældelse. Selv om man ikke henholder sig til den nationale lovgivning og således mener, at der ikke sker forældelse, vil forsikringsinstitutionen dog ikke længere kunne forfølge den pågældende. Da der er gået næsten 15 år siden afslutningen af udbetalingen af de ydelser, som kunne kræves tilbagebetalt, hindrer det fundamentale krav om retssikkerhed, at en institution udstrækker sin adgang til retsforfølgning i det uendelige.

Kommissionen mener, at de spørgsmål, der er stillet Domstolen, bør besvares således:

»De ydelser, arbejdstageren modtog før forordning nr. 3's ikrafttræden alene i henhold til bestemmelserne i en medlemsstat om syge- og invalideforsikring, og som han fortsat oppebar i en periode, mens nævnte forordning fandt anvendelse på ham, er ydelser, som denne stat faktisk skyldte ham, og som deraf ikke kan kræves tilbagebetalt. Selv om dette ikke havde været tilfældet, ville den forældelsesfrist, som skulle finde anvendelse på et sagsanlæg om tilbagebetaling, ligesom tidspunktet for denne forældelses begyndelse og de retsakter, der kan afbryde forældelsen, afhænge af bestemmelserne i lovgivningen i den pågældende medlemsstat«.

III — Mundtlig forhandling

I det offentlige retsmøde den 22. oktober 1974 blev der forelagt Domstolen nye omstændigheder.

Advokat Paternostre konstaterer på Institut National d'Assurance Maladie Invalidité's vegne, at det følger af Domstolens dom i nr. 140/73 — *Mancuso* (cite-

ret ovenfor), at Belgien ikke — eftersom Rzepa har ret til belgisk invalideunderstøttelse, uden at det har været nødvendigt at tage hensyn til de tyske forsikringsperioder ved sammenlægning — anvender artiklerne 27 og 28 i forordning nr. 3 og ikke foretager nogen forholdsmæssig beregning af ydelsen. Den belgiske ydelse er derimod i denne situation afkortet med de udenlandske ydelser i henhold til artikel 95 i arrêté royal af 22. september 1955 (en bestemmelse vedrørende sammenlægning af pensioner).

På Rzepa's vegne understreger advokat Rossini, at de ydelser, den belgiske institution karakteriserer som »forskud, der kan kræves tilbagebetalt«, i virkeligheden er ydelser, der er udbetalt ifølge en national belgisk ordning, eftersom retten alene eksisterede i kraft af forsikringsperioder, tilbagelagt i Belgien. Bestemmelserne i artikel 111, stk. 2 i forordning nr. 574/72 og det forhold, at der ikke foreligger præcise bestemmelser i de tidligere forordninger nr. 3 og 4, tillader den konklusion, at der med hensyn til tilbagesøgning af fejlagtigt udbetalte beløb kun kan blive tale om at anvende de nationale lovgivningers forældelsesregler og -frister.

Ved »nationale lovgivninger« skal forstås de socialretlige bestemmelser vedrørende den sociale sikring, som har dannet grundlag for betalingen af ydelserne og ikke bestemmelserne i fællesskabsretten. I øvrigt erklærer parten sig enig i det af Kommissionen anførte.

Kommissionens mundtlige indlæg blev afgivet af frk. M. J. Jonczy.

Generaladvokaten har fremsat sit forslag til afgørelse i retsmødet den 23. oktober.

Præmisser

1 Tribunal du Traivail, Mons, har ved kendelse af 2. maj 1974, indgået til Domstolens justitskontor den 24. maj 1974, i henhold til traktatens artikel 177 stillet nogle spørgsmål om forældelse af et søgsmål om tilbagebetaling af forskud udbetalt i henhold til artikel 34, stk. 3 i Rådets forordning nr. 4 (JO 1958, s. 597);

2 det fremgår af sagens akter, at sagsøgte i hovedsagen, der er flygtning i henhold til artiklerne 1, litra j) og 4, stk. 1 i Rådets forordning nr. 3 (JO 1958, s. 561), fra den 9. januar 1953 har oppebåret en invalidepension i henhold til den belgiske lovgivning om invaliditetsydelser, der er nævnt i bilag F til forordningen som værende af type A, dvs. uafhængig af de tilbagelagte perioders længde;

3 han har imidlertid samtidig i Tyskland oppebåret en invalidepension efter tysk ret, der er nævnt som type B, hvilket betyder, at ydelserne i princippet beregnes under hensyn til længden af de tilbagelagte perioder;

4 for at få ret til ydelserne i henhold til den tyske lovgivning er det nødvendigt at anvende artikel 27 i nævnte forordning;

5 den belgiske forsikrer — der hævder, at den del af den belgiske ydelse, som svarer til de ydelser, der er udbetalt af den tyske forsikrer vedrørende den samme sygdom, kun udgør et forskud, der kan kræves tilbagebetalt i henhold til artikel 34, stk. 3 i forordning nr. 4 — har først i 1972 anlagt sag om tilbagebetaling af en del af de beløb, der er udbetalt mellem den 1. januar 1959 og den 31. oktober 1959;

6 der spørges, hvilken forældelsesfrist, der ifølge fællesskabsretten finder anvendelse på dette sagsanlæg, hvornår denne forældelse begynder at løbe, og hvilke retsakter, der kan afbryde forældelsen;

7 disse spørgsmål, som den nationale dommer har stillet, kan kun sigte på søgsmålet om tilbagebetaling af beløb udbetalt i henhold til artikel 34, stk. 3 i Rådets forordning nr. 4 og ikke i henhold til bestemmelserne i den nationale ret.

8 Artikel 34, stk. 3 bestemmer: »Inden fastsættelsen af ydelsen i henhold til forordningens artikler 26-28 og i sager, der må antages at trække ud, skal den behandlende institution udbetale et forskud, der kan kræves tilbagebetalt, og som beregnes på grundlag af størrelsen af den ydelse, som skulle være udbetalt efter den for nævnte institution gældende nationale lovgivning, alt under hensyntagen til forordningens bestemmelser«;

9 en analog anvendelse af artiklerne 27 og 28 i forordning nr. 3 på de tilfælde, der er omhandlet i artikel 26, stk. 1, vil indebære, at forholdsmæssig beregning af ydelserne kun kan finde sted, hvis det forud har været nødvendigt for at opnå ret til pension at sammenlægge de perioder, som er tilbagelagt under forskellige medlemsstaters lovgivning;

10 heraf følger, at artikel 34, stk. 3 kun kan finde anvendelse i det tilfælde, hvor en forudgående sammenlægning er nødvendig for at få ret til ydelserne;

11 dette kan ikke være tilfældet med hensyn til en invaliditetsydelse i en medlemsstat med et invalideforsikringssystem af type A, som ikke tager hensyn til længden af de tilbagelagte perioder.

12 Under alle omstændigheder hviler systemet i forordningerne nr. 3 og 4 på en simpel koordination af de nationale lovgivninger vedrørende social sikring, og da det lader disse regler om forældelse finde anvendelse, har det ikke været nødvendigt i disse forordninger at fastætte regler om forældelse eller om frister;

13 da artikel 34, stk. 3 omhandler bestemmelserne i den nationale sociallovgivning og udfylder disse, henhører de ydelser, der er udbetalt på dette dobbelte grundlag, ikke kun under fællesskabsretten, hvorfor spørgsmålet om forældelse samt om den frist, der i givet fald gælder, skal løses i henhold til den nationale sociallovgivning.

Sagsomkostninger

14 De udgifter, som er afholdt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, der har fremsat indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres;

15 da retsforhandlingerne i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for Tribunal du Travail, Mons, tilkommer det denne ret at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser,

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, den har fået forelagt ved kendelse af 2. maj 1974 af Tribunal du Travail, Mons, for ret:

Da artikel 34, stk. 3 i forordning nr. 4 omhandler bestemmelserne i den nationale sociallovgivning og udfylder disse, henhører de ydelser, der er udbetalt på dette dobbelte, ikke kun under fællesskabsretten, hvorfor spørgsmålet om forældelse samt om den frist, der i givet fald gælder, skal løses i henhold til den nationale sociallovgivning.

Lecourt Ó Dálaigh Mackenzie Stuart Donner Monaco
Mertens de Wilmars Pescatore Kutscher Sørensen

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 12. november 1974.

A. Van Houtte — Justitssekretær

R. Lecourt — Præsident